

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu iese de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiul pnenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nru 44. ANULU XII.

Sabiu, in 4 Iunie 1864.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumtate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. fa

Invitare de a prenumera

la

„Telegrafulu Romanu.“

Finindu-se cu 30 Iunie cal. vechiu abonamentulu Dloru abonati pe semestrulu I. alu anului curinte Ianuariu — Iunie si pe triluniulu Aprile — Iunie: prin acest'a se deschide abonamentu nou la „Telegrafulu Romanu“ pe semestrulu alu doilea alu anului curinte.

Conditiiunile remanu cele cunoscute:

Abonamentulu pe 1/2 anu, pentru Sabiu 3 1/2 f.
pentru Tranni'a 4 f.
pentru principate 6 f.

Abonamentulu pe 1/4 anu, pentru Sabiu 1 f. 75 xr.
pentru Tranni'a 2 f. —
pentru principate 3 f. —

Sabiu in 1/3 Iunie 1864.

Redactiunea si Editur'a.

Ordinea lucrurilor

Adunarei generale a IV, care se voru tine de Asociatiunea transilvana pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu la Hatiegu in 1 Augustu 1864 c. n.

Siedinti'a I.

1. Membrii Asociatiunei adunati fiindu la 9 ore dimineti'a la locul destinatu pentru tienerea siedintiei, alegu o deputatiune de 12 insi, spre a invita pre Escellentia Sea Domnulu presedite in adunare.

2. Presedintele deschide siedinti'a prin unu cuventu corespunditoriu scopului adunarei.

3. Indata dupa acest'a unulu din Secretarii Comitetului comunica adunarei unu raportu despre activitatea Asociatiunei desvoltata in decursulu unui anu, cum si despre rezultatele, ce se voru fi ajunsu.

4. Cassierulu si Controlorulu asternu bilantiulu venituriloru si speselor anuale, cum si starea averei intregi a Asociatiunei.

5. Se alege o comisiune de cinci membri dedati cu portarea de contabilitate, spre a cerceta socotelele si a-si da opiniunea in a trei'a siedintia.

6. Se mai alege si alta comisiune de trei insi, spre a conscrie intru intielesulu §§-loru 6, 8 si 9 intr'unu localu separatu membri noi, a incasa tacele si a le subministra Cassierului.

7. Se alege si a trei'a Comisiune de cinci cu insarcinarea de a prelimin'a in consuetu cu lit. f. g. si h. din § 23. spelele anului viitoriu si a le impartasi adunarei totu in a III siedintia.

Aceste comisiuni si-voru tine siedintiele loru ser'a dela 6 pana la 8 ore.

8. Presupunendu-se, ca lucrurile enumerate pana aici nu voru produce desbateri rapitoare de tempu, presedintele da ocaziune doritoriloru de a citi seu a rosti pana la 2 ore disertatiuni sciintifice seu artistice din cate voru fi fostu destinate spre acestu scopu, se imparte inse tempulu asi'a, catu fia-cariu oratoriu sa-i ajunga 1/2 ora.

Neci o disertatiune nu se ia la nici o desbatere. Disertatiunile resp. se voru tramite la Comitetulu Asociatiunei pana'n 15 Iuliu c. n. a. c.

Siedinti'a II.

1. Fiind-ca in sensulu §§-loru 11 si 29 din statutele Asociatiunei, functiunile membriloru Comitetului, cum si ale

oficialiloru Asociatiunei, inceta cu implinirea de trei ani; asi'a adunarea generala va procede la alegeri noue, — intielegendu-se de sine, cumca atatu oficialii catu si Comitetulu remanu la posturile loru pana la deplinirea nouelor alegeri, pentru ca sa aiba la cine transpune oficiulu si actele.

2. Restulu tempului se implinesce iarasi cu ascultarea de disertatiuni.

Siedinti'a III.

1. Adunarea priimesce raporturile celoru 3 comisiuni alese din siedinti'a prima si le ia in ordine la desbatere.

2. Se mai impartasiescu adunarei inca si alte proiecte seu motiuni din cate se voru fi infatisiatu in cursulu tempului la Comitetu.

3. Se instaleza noii oficiali si membrii Comitetului.

4. Se destina locul si dilele pentru a V. adunare generale. —

Din siedinti'a Comitetului Asociatiunei transilvane tinue la Sabiu in 7 Iunie c. n. 1864.

Diet'a transilvana.

Siedinti'a din 26 Maiu (7 Iunie) 1864.

Inceputulu la 10 1/2 ore. Dupa cetirea protocolului in limb'a germana, care fu priimitu fara nici o observatiune; se continua desbaterea despre resiedinti'a instantiei a trei'a de apelatiune.

Din cei insinuati vine la ordine mai antaiu deputatulu I. Schneider. Vorbitorialu, dupa ce aduce inainte eminitale cuventari ale consotiloru si antevorbitoriloru sei, dice: S'aru pare cui-va, ca fiindu mai eri alalta eri la desbaterea generala proiectulu regimului priimitu in principiu, totu asi'a se va priimi si la desbaterea speciala, insa nu e asi'a; pentru ca nu numai suntu desbinate ideile acestei inalte case in doue grupe mari, ci mai suntu si opiniuni singure, alu caroru numeru suie la cinci; densulu din parte-si nu pote consinti cu nici unulu din aceste proiecte, fara numai cu alu lui Herbert; pentru ca acest'a, dupa parerea lui, da cea mai mare garantia. Apoi combate atatu proiectulu comisiunei, catu si celelalte; dice intre altele, ca fiindu acumu legile austriace in tote tierile in valore, cara dintre inteliginti'a juridica transilvana cei mai multi suntu adaptati cu sciinti'a dreptului celui vechiu; cumu s'aru pote alege astfeliu de membri la acea judecatoria, cari sa judece dreptu dupa spiritulu legiloru austriace? de aceea e bine, ca acesta judecatoria sa-si aiba resiedinti'a acolo, unde suntu barbati, cari cunosc aceste legi fundamentalminte. Diplom'a din 60 si patent'a din 61 nu patimescu prin acest'a, nici se clatina din temeliele loru; pentruca intr'acelea se dice apriatu, ca numai in Ungari'a sa se faca unu foru supremu, ear celelalte tieri trebuie sa stea sub judecatori'a de cassatiune din Vienn'a. Vla s'a vine la ordinea vorbirei. O b e r t propune incheierea desbaterei asupr'a § 1.

Vla s'a cugeta, ca intentiunea Maiestatei Sale nu este de a desbina trecutul de viitoriu, far cerca prin o punte nimerita ale aduce in armonia, ca asi'a constitutiunea vechia cu reformele cele noue sa conlucre spre prosperarea patriei nostre; e pentru realisarea unei judecatorii supreme in Transilvani'a, pentruca o tiara autonoma fara judecatoria suprema e ca unu scheletu fara sufletu, si unu astfeliu de scheletu nu voiesce a lasa stranepotiloru sei (Bravo! in stang'a.) Combate pre antevorbitorialulu, care au disu, ca unulu dintre membri (Romani) s'au provocatu la votulu poporului sicugeta ca opiniunea publica e opiniunea jurnaleloru, la cari s'au provocatu consotialulu sen, ear nu la votulu poporului. In fine roga pe Herbert, ca sa vorbeasca mai cu discretiune asupr'a capacitatiloru din Transilvani'a. Antevorbitorii din centru se plangu, dice densulu, ca in Transilvani'a nu aru fi destui omeni cu

sciință juridică, că sa se pōta umple numărul cerut pentru o judecatorie de a trei-a instanță; le spune, ca la casu de lipsa singura natiunea aceea, de carea se ține centrul aru fi în stare a dă 15 membri la acea judecatorie; dar apoi dēca voru cautā și între Magiari și Romāni, cu cātu se va immulti numărul acest'a? și ca prin urmare acēsta lamentare e netemeinică. După tōte cele dīse de elu rămāne pentru realizarea unui tribunalu supremu în Transsilvani'a.

Filtisch, după ce espune, cātu s'au facutu situațiunea lui de critica dela cererea cuventului (de 3 zile) până acum, și după ce si-esprima simțiulu seu, care nu-lu lasa sa odichnēscă, cere dela înalt'a casa indulgență spre a-i ascultā și cuventarea lui. Vorbitoriulu începe cu aceea, că elu au sprijinitu propunerea lui Herbert, și acēst'a au facut'o din deplina convicțiune, pentru ca elu e de parere, ca unitatea dreptului mai curendu ori mai tardiu se va preface în unitatea imperiului. Atâtea cuventări escelente oppunndu propunerea acēst'a, încātu densulu nu pōte sa nu le admire, dara totusi nu-lu potura convinge a crede contrariulu. Fiesce cine, continua, dēca-lu ataca vre o nenorocire, și-radica ochii însusu cātra ceriu și cere ajutoriu și mangaie; asiā cugeta ca și cetatianulu, care se vede periclitatu în dreptulu seu si-radica ochii cātra judecatori'a suprema, deunde ascēpta dreptate; nu trebuie sa uitāmu, ca mass'a poporului vede și acum'a în Maiestatea Sea unu ce supernaturalu și prin urmare și pre judecatoriulu celu mai înaltu. Nu pōte consimți cu Fogarasy, care dīce, ca dēca decisiunile se facu în numele Maiestatei Sale, e totu un'a, ori si de unde voru veni acelea. Combate parerea acelor'a, cari voiescu a documentā, ca judecatorii s'aru potē corumpe ori si unde, și dīce, ca și implinirea oficiului l'aru face judecatorii cu mai mare esactitate acolo, unde suntu sub priveghiarea Maiestatei Sele. Se alatura pe lângă propunerea lui Herbert, car în casu, candu aceea nu se va priimi, pe lângă proiectulu regimului.

Domsa considerandu deosebitele propuneri, ce s'au facutu de cātra unii membri ai acestei înalte case, densulu în alte impregiurări aru fi de parere, ca tribunalulu supremu sa-si aiba resiedinti'a nu ori si unde în Transsilvani'a, — după cumu au disu alții — fără totdeun'a în Clusiu; — dara după impregiurările și legile de fatia propune, ca acēst'a fiindu unu dreptu alu Maiestatei Sele, sa se lase Aceluiasi spre hotarire.

Br. Friedenfels, în cuventare scurta va sa faca ôresicare observatiuni esplicative înaltei case. Densulu nu vorbesce despre independenți'a judecatorilor, nu despre unu testimonium paupertatis, care-lu atribuie unii capacităților din Transsilvani'a; nu vorbesce despre natiunalități, despre diplom'a leopoldina, carea fu comentata fōrte reu de cātra unu membru alu acestei înalte case; nu consimte cu aceia, cari lamentēza asupr'a celor 12 ani- în cari rogandu-se a i se concede acēsta observatiune — au luat mai antāiu Romānii parte cā oficiali în servitiulu patriei, fără, după cum aminti mai susu, voiesce a face ôresi-care observări. — Ce se atinge de propunerea lui Herbert, densulu, afara de ôre câte-va puncte consimte pe deplinu cu acelu d. deputatu. De aci trece la autonomi'a țierei și desfasiura, ca cumu aru trebui aceea intielēsa, și cum o intielegu unii de sinistru. Combate pre antevorbitoriulu seu Vlas'a, care s'a provocatu la opiniunea publica, la jurnale; dīce ca în Transsilvani'a nu este nici unu jurnal în stare, că sa-si atribuie opiniunea publica, dara elu cugeta, ca opiniunea publica e cu totu dreptulu cas'a reprezentantilor, fiindu ca acestia suntu tramisi de poporu și autorisati de Maiestate a formā opiniunea publica.

Mai suntu și alti membri, cari se provōca la votulu universalu alu poporului; densulu insa nu crede ca va fi unulu dintre membrii acestei înalte case, care s'aru acomodā după acestu f'votu, pentruca acēl'a e fōrte seducatoriu, acestu votu au servitu de multe-ori în multe state de mantēu'a celor mai grozave minciuni, celor mai infricosiate scandaluri. Asiā cugeta cā membrii acestei înalte case nu se voru preocupā de acestu votu, ci fia-care va lucrā după convingerea sea propria. Arata, ce este a se pricepe prin cuventulu „resiedinti'a imperatēscă“, și cugeta, ca calea cea mai moderata, spre a-si ajunge proiectulu scopulu seu, e acēl'a alu regimului, pentru care si densulu se declara, recomandandu-lu totodata și înaltei case spre priimire.

C. Schmidt. Stadiulu, în care se afla elu acum'a, e acēl'a, care l'a documentatu totdeun'a reprezentatiunea universității sasesei, și acēst'a este: ca acea reprezentatiune au fostu și este pentru o lege egala universală de justitiă și administratiune. Si cā unulu, care voiesce sa fia consecuinte și credinciosu acelei reprezentatiuni, nu pōte și nici ca voiesce sa se declare pentru altu proiectu, fără numai pentru alu regimului.

Estremitatea, dīce densulu, între proiectulu regimului și între alu lui Herbert nu e asiā mare, că între proiectulu regimului și alu comisiunei; cāci pe candu acēl'a duce la progresu, acēst'a trece în regresu, și prin urmare densulu cu astfelu de propunere nu pōte consimți nici decum. Elu cugeta, ca dēca aru fi judecatori'a suprema în Vienn'a, și barbatii transsilvani denumiti la acēsta judecatorie schimbandu-si ideile cu acci barbati mari ai Austriei, nu le va fi spre scaderē, ci tocmai spre mare folosu. Amintesce fazele, prin cari au trecut dreptulu austriacu, și arata, ca la desfasiurarea acestui'a până în stadiulu unde au ajunsu acum'a, au luat parte cei mai mari barbati, cele mai escelenti capacitāti. Se întōrce la dreptulu transsilvanu, și dīce, ca acēst'a din stadiulu seu primitivu n'au mai esitu, fără au ramasu totu în acea trista stare, în care domniā mai multu tari'a fisica, decâtu aceea a mintii. Trece preste cei 12 ani absolutistici în provisoriuulu dela 60 în cōce, și dīce ca elu este convinsu, ca poporulu și acuma mai bine voiesce a fi totu acele legi absolutistice, decâtu confusi'a provisoriuului acestui'a. Se alatura lângă proiectulu minorității și prin urmare și lângă alu regimului. În fine face pre fiesce care dintre membrii casei atentu, ca ori care, care nutresce idei separatistice, acēl'a nu voiesce prosperitatea patriei sale. —

Fabini, într'o cuventare umoristica, intreruptu adeseori de risuri, și provocatu în mai multe renduri de presedintele la ordinea dīlei, dīce cam urmatōrele: Elu de si n'are a dīce nimicu nou, pentru ca antevorbitori lui au adusu destulu, totusi insinuandu-se trebuie sa-si dee și elu parerea. Va întrebā cineva, ca la proiectulu de fatia fost'au o unitate continua? Elu aru potē raspunde, ca acēsta unitate a duratu dela începutulu proiectului până la § antāiu, candu se formā o majoritate colosala, și de va vorbi densulu cātu de multu și cātu de bine, totusi nu va fi în stare a convinge pre acea majoritate (ilaritate); ba de s'aru pogori chiar și ângerii din ceru cu tonulu loru celu suavu, și n'aru fi în stare a abate pre contrarii. (Presedintele-lu provōca la ordinea dīlei.) Fabini continua, ca majoritatea acēst'a asiā e de inderetnica, încātu dens'a aceea ce voiesce și face; nu din convingere, fără numai pentru ca asiā voiesce. Presedintele-lu intrerumpe și dīce, ca aici nu este vorb'a de majoritate, fără de combateri temeinice.

Fabini după aceste provocări, începe cu tonu posomoritu a desfasiurā folōsele, ce aru aduce alegerea resiedintiei tribunalului supremu în Vienn'a, și amintesce, ca prin separarea acestei judecatorii s'aru periclitā „salus publica.“

Fogarasy lauda în cuvinte înalte vorbirile membriloru casei în acestu obiectu. Combate pre C. Schmidt, care au disu, ca legile magiare au fostu regresu, car nici unu progresu; i arata, ca de si timpurile și mijlōcele pentru legislatiunea magiara n'au fostu asiā favoritōre cā pentru cea germană, totusi nici aceea n'a statu în locu; densului insa i se pare, ca suntu aici ômeni de aceia, cari se îngâmfă de sciinți'a loru, și dēca vedu pre alții numai cu unu gradu mai josu, seu numai li se paru a fi, si-tinu virtute, pre aceia a nu-i privi de asemenea loru; dara aceia se insiēla fōrte, ca densulu cugeta, ca a despretiui în astfelu de casuri nu e virtute, nu e sciință. (Bravo! Sa traiēscă! în stâng'a.) Dēca voiescu domnialorū a impacā natiunile diferite și a le face amice, atunci nu trebuie sa atinga cōrdele cele mai dorerōse ale uneia seu alteia. (Bravo! Heljes! în stâng'a.)

Nu simtu domni'a lorū cā patrioti buni, ce se numescu, aceea dorere, ce o simte și densulu, ca scaunele acelea sunt gōle de o parte mare de compatrioti demni? Se vede, ca nu; pentru ca dēca aru simți și dēca li-arū stā la inima unirea și intielegerea cu acestia, atunci negresitu n'aru vorbi astfelu; atuncea nu l'aru face a crede, ca insasi o parte din acēsta înalta casa nu-i dorește. (Bravo! Heljes.) Trece la obiectulu dīlei și dīce, ca nu centralisati'a, ci libertatea popōrelorū face unu statu puternicu. Sa ne uitāmu în istori'a, dīce, și vomu vedē consecuintiele centralisatiunei; vomu vedē, ca centralisatiunea cea mare din Franci'a au adusu după sine revolutiunea cea grozava. Scimu insa, totu din istoria, și aceea, ca Austri'a înainte de 48 erā necentralisata, și imperatulu demandā acusi din Innsbruck, acusi din Prag'a totu cu acelu efectu, că candu aru fi fostu în Vienn'a, în resiedinti'a sea. (Bravo! Heljes! în stâng'a.) Asiā dara nu prin stramutarea judecatoriei la Vienn'a vomu face poporulu nostru din patri'a acēst'a fericitu, ci numai printr'o organizare buna a justitiei aici în patri'a nōstră. Cugetu, domnilorū, ca va veni tempulu, dec Domnedicu sa vina cātu de curendu! candu aceste 4 natiuni voru dā măn'a de impacare un'a cu alt'a, și atuncea, vedindu confraternitatea cea buna între ele, chiaru Maiestatea Sea le va concede acestu foru aici în mijloculu lorū. Prin urmare densulu nici decum nu afla acuma, sub aceste impregiurări,

cu cale transpunerea acestei curți supreme la Vienn'a; fără e de parere, ca ea sa-si aiba resedinta aici in tierra. (Bravo! Eljen! in stang'a.)

Herbert se defendeaza contr'a deputatului Vlassa, care au disu, ca sa vorbésca mai cu mare discretiune despre capacitatile tranne, si dice, ca elu n'a voit sa vateme pre nimenea; totodata esplica, ca ce a ntiesu densulu prin capacitati.

Rannicher se scola si intr'o cuventare lunga si infocata combata de o parte pre Episcopulu Fogarasy, ear de alta parte si-esprima mirarea, ca cumu au potutu cuventarea acést'a a Episcopului sa afle atât'a partinire in stang'a; dice ca Românii au disu ca suntu credinciosi imperatului, si deca e asiá, ca suntu credinciosi si multiamitori, arete acést'a prin priimirea § 1 alu regimului (ho! ho! ho! in stang'a), care cu voi'a si concedi'a Maiestatei Sele s'au prezentatu dietei.

Comisarulu regimului de Papp aduce inainte, ca senatulu judicialu cá judecatoria suprema pe atuncea in Transsilvani'a au aretatu óresi care inconvenientia; in sa face cas'a atenta, ca deca Maiestatea Sea nu aru intari nici proiectulu lui Herbert, nici alu maioritatii, acést'a inconvenientia s'aru traganá si mai departe, si dupace face nisce observatiuni personale asupr'a Dr. Teutsch, Episcopului Fogarasy si E. Herbert, recomanda proiectulu regimului.

M. Binder cugeta, ca proiectulu lui Herbert nici decum nu angustéza autonomi'a tierei. Au auditu dela unii antevorbiori, ca accia, ale caroru bance si'au góle, de aru fi fostu de fatia, negrsitu ca aru fi fostu pentru realizarea unui foru supremu in Transsilvani'a; densulu in sa cugeta, ca unii cá accia cari nu voiescu a sci de diet'a acést'a, nici ca aru trebui bagati in séma; ca, dice elu, de aru fi fostu dupa voi'a lor, atunci natiunea romána nici ca aru fi inarticulata si sanctiunata. Asiá dara nu trebuie sa lucre nimenea pe socotél'a altora, fara fiesce care sa faca dupa convingerea sea, dupa simtiulu seu celu patrioticu. Cu Episcopulu Fogarasy nu póte consimti nici de cumu, pentru ca Eppulu Fogarasy s'a pusu pe unu terenu istoricu, pe care densulu nu póte pasi. Semira, ca unii deputati si-temu nationalitatea prin ducerea judecatoriei supreme la Vienn'a, si cu atáta-lu suprinse acést'a mai tare, cu cátu se dise din partea unui románu (Vayda) in limba magiara. Elu se declara pentru proiectulu regimului.

Presedintele provóca pre membrii comitetului pentru drumulu de feru, sa se adune la 5 óre la preconsultare. Cu acestea siedinti'a se ncheia.

Lucrurile din Romani'a.

Evenimintele din urma in principatele románe unite au devenitu de nou cestiune mare europeana, si pe candu tóte diuariese se ocupa si preocupa de acést'a cestiune, pe atunci pentru noi este datorintia dupla, de a cunosce, ce facu fratii nostri de preste Carpati.

Prin conventiunea de Parisu (7/19 Augustu 1858) poterile europene dedusera principatelor románe dela Dunare o constitutiune. Acést'a constitutiune, precum e adeveratu ca fu mai buna decâtu legile de mai nainte, prin cari Romani'a devenise mai numai o provincia russésca, pe atât'a e de adeveratu ca nu corespundeá pe deplin dorintieloru natiunei románe, mai cu séma pentru aceea, ca nu imbiná cele doue principate Moldov'a si Tiér'a-Romanésca. Ceea-ce in sa nu facu conventiunea pergamentului, facu conventiunea inimeloru: uniunea se ncepú prin aceea, ca Romani'a alese in 24 Ianuariu 1859 principe pre acelasi Alesandru Ioann I. (Cus'a), pre care-lu alesese Moldov'a in 5 ale aceleiasi luni si anu. Odata facuta uniunea personala, uniunea reala trebuia sa urmeze si ea, si n'adeveru si urma treptatu, unindu-se armatele, camerele, justiti'a, administratiunea, in fine si bisericile sub unu capu comunu in Bucuresci. Pentru-ca prin barbati bine simtitori, luminati si patriotici, parte mare rati de ai nostri din Transsilvani'a, resarise in Romani'a unu poporu tineru, cu idei nóne, care pretindeá acést'a uniune personala si reala, si pretindear si pentru sine egalitatea de drepturi, ce conventiunea de Parisu nu i-o deduse. Amu avutu ocaziune a aminti de mai multe ori in acestu diuaru, ca un'a din scaderile cele mai batátore la ochi ale acestei conventiuni fusese legea electorala, carea dreptulu de alegatoru lu lega de censulu de 100 galbini venitu anualu, ear celu de alegibilu de censulu celu preste mesura esageratu de 1000 galbini — fara exceptiune. Prin acestu censu, in urma carui'a se scie ca 2 alegatori avura odata sa alega 3 deputati, — camer'a trebui sa devina aceea, ce n'adeveru a si devenitu: o camera a oligarchiei, adica a unei mici si prea mici parti a poporului, a boierime banóse; ear mass'a cea mare a Populatiunei: tieranulu, mesterulu, negociatorulu, amplotatulu, profesorulu, inginerulu, mediculu etc. remase cu totulú eschisa din

representatiunea natiunei. Relele provenitóre de aci le cunoscemu cu totii; ciocoi, cari sciura amagi multu tempu opiniunea publica din Europ'a, se dedura de golu totdeun'a candu venira la desbatare cestiuni adeveratu afundu taiátore in referintiele tierei; vomu numi numai legea pentru armarea tierei, legea rurala si legea electorala. Principele, inteliginte si patriotu cá putini domnitori ai Europei din diu'a de astadi, vedeá aceste rele, dar nu poteá si nu voiá sa le vindece inca. Nu poteá, pentru ca tronulu lui era prea crudu in mijloculu valurilor politice, in mijloculu atátoru familii tari si mari, cari nu poteau uita, ca si ele au sieditu candu-va pe tronulu cestui seu celu principatu, si n'fine nu poteá, pentru ca conventiunea de Parisu i legase mánile si-lu facuse respundiatoriu pentru tóte faptele sele inaintea poterilor mari europene. Dar iarasi nu voiá, cá sa nu surpe tiér'a, ce d'abia incepuse a respirá mai liberu, de nou in pericolulu de a fi inundata de armate asiá numite protectrice si sa nu dea ansa strainilor de a se amesteca in afacerile tierei. Pe de alta parte iarasi voiá sa convinga Europ'a, ca nu densulu, nu poporulu románu, ci conventiunea insasi si clientii ei suntu pedec'a ori cárei inaintari, ori cárei imbunatatiri. Si acesta politica sanatósa in adeveru ca duse la tint'a dorita; tiér'a, natiunea, lumea a vedintu, ca tóte partidele din tierra se perendara in ministerie, „la potere“ dupa terminulu technicu alu tierei. Romani'a au avutu in 5 ani 16 ministerie, si cestu de acumu e alu sieptesprediecelea. Presedintele ministeriului de acum e Michailu Cogalniceanu, barbatulu ce impreuna in caracterulu seu inteligintia, moderatiune, energia, patriotismu, simtiu de dreptate, cu unu cuventu totu ce póte face pre unu ministru fericitoriu pentru tiér'a lui, unu barbatu, care in scurtu tempu si-a facutu, si, suntemu siguri, va face inca siesi si Romaniei renume european. Cogalniceanu dela venirea sea la potere si-a pusu tóte silintiele de a complaná conflictulu intre regimu si camera; dar nu-i succese, panacandu in fine césta din urma, discreditata si urgisita inlauntru si inafara pentru duplulu rolu, ce-lu duceá maioritatea ei: de a fi liberala din gura, dar mica la sufletu in fapta, fu desfiintata prin ordinu domnescu in 2/14 Maiu, dupace refusase a desbata legea electorala si rurala propuse de guvern. Poporulu — si prin acést'a nu ntielegemumai „mass'a cea cruda“ a d. Boierescu, ci enorm'a maioritate a locuitorilor románi au priimitu acést'a scire cu entusiasm; si Domnitorulu in diu'a, in carea a dissolvatu camer'a, a potutu cutezá a umblá singuru, calare pe stradele capitalei, pentru de a se impartasi de bucuri'a poporului Seu. Dieu, acést'a nu séména a tirania, dupacumu se silira fiii cei rei ai tierei a tipoti prin strainatate, si dupacumu, pe urm'a lor, au repetitu atátea diuarie, — din nefericire si cele mai multe germane austriace! (Va urmá.)

Varietáti si noutáti de di.

(Denumire.) La Cancelari'a aulica ungara se denumi Consiliaru extra statum intre altii si d. Georgiu Pop'a. Pericitámu acesta alegere, dorita si aprobata, suntemu siguri, de totu Románulu ungurénu.

Dintr'a cincea programa a gimnasiului románu orientálu din Brasiovu, edata pe anulu scol. 186³/₄ de multu meritatulu directoru d. G. I. Munteanu, estragemu urmatórele date: In class'a I. gimnasiala au fostu la capetulu anului 55 scolari, in II. 35, in III. 22, in IV. 13, in V. 6, in VI. 8, cu totulú 139. Scolele elementare, subordonate aceluasi directoru, avura in class'a I. 96, in class'a II. 77, in class'a III. 93, in class'a IV. 58 scolari. In fine in cele 4 clase de fetitie s'au instruitu 75 fetitie; — asiá dar numerulu totalu alu tinerimei instruite in gimnasiu si institutele legate de densulu fu urmatoriulu:

In gimnasiu	—	—	—	139.
In scóla elementara	—	—	—	324.
In scolele de fetitie	—	—	—	75.

cu totulú 538.

Cu anulu scol. venitoriu 186⁴/₅ se va deschide cu ajutorulu lui Domnedieu si class'a VII. gimnasiala. Din professorii vechi esira: P. I. Baracu si d. St. Iosifu; professori noi intrara dd. I. Ionasiu, I. Lengheru, dr. G. Petreanu si dr. V. Glodariu. — Precum a sporitu numerulu eleviloru fatia cu numerulu lor din anulu trecut: asiá se vede unu frumusu adausu si la bibliotec'a si la celelalte colectiuni ale gimnasiului. — Program'a cuprinde si unu tractatu pretiosu asupr'a gimnasiului, scopului finalu si mediiloru lui, — dela d. directoru gimnasialu.

Principatele románe unite.

Ca privice la serbarea dílei de 21 Maiu insirámu dupa

„Dembovitia“ și descrierea acelei di din partea foii oficiose: „Monitoriul.“ Eata ce dice elu!

Diu'a de 21 Maiu, care este menita a face epoca in istoria Romaniei, s'a petrecutu in Bucuresci in generala bucuria a populatiunei sele.

Nu vomu descrie cele prevediute de programulu publicatu, si care s'au si urmatu intocmai. Vomu reproduce acele necuprinse in programu.

Inaltîmea Sea a mersu calare la Mitropolia, spre a asistă la Te-Deum, cântatu de Présântîtulu Mitropolitu, de trei Archierei și de mai multi preoti și diaconi.

Atātu la ducere câtu și la întercere, Domnulu a fostu încungiuratu de populu, ce-lu salută cu mii și ne'nterupte acclamatuni. Multîmea eră atātu de mare și atātu de dеса, încātu întercerea Inaltîmei Sele de la Mitropolia pâna la Palatu a tînutu mai multu de o ora, fiindu ca valorile popului lu impedecau la totu pasiulu de a inaintă. Tôte ferestrele dealungulu stradeloru, pe care trecea cortegiulu, erau ocupate de dame; cununi și buchete de flori, poesii tiparite pe foi colorate se aruncau inaintea Inaltîmei Sele, și ômenii din populu si-întindeau hainele pe pavea, spre a trece pe ele calulu princiaru. Nici odata, nici chiaru in diu'a de 5 și 24 Ianuariu 1859, Bucurescii n'au avutu pe stradele și pe piati-le sele unu populu mai entusiastu.

Nici odata Palatulu princiaru și piati'a s'a nu au vediutu o aflutiune mai mare. Toti erau nerabdatori sa vadia sosirea Comissiunei ad-hoc, însărcinata de a depune in mânia Inaltîmei Sele rezultatulu voturilor date in dîlele de 10—14 Maiu! Ochii tuturor erau pironiti asupr'a acelei foi de pergamentu, ce in calése'a Présântului Mitropolitu eră asiediată pe o perina de catifeă rosă; căci acea fôia de pergamentu cuprindeă vointi'a Natiunei, plebiscitulu propusu poporului Românulu in diu'a de 2 Maiu, și votatu de elu mai in unanimitate in dîlele de 10—14 Maiu 1864! Nici muzicele militare, nici sunetulu clopoteloru dela sutele de biserici ale Bucuresciloru, nici salvele de artileria nu poteau domină glasulu populului, care prin strigate frenetice, prin unu entusiasmu ardicatu pâna la esaltatiune, salută emancipatiunea s'a!

Publicămu mai josu cuventulu Comissiunei ad-hoc, respunsulu Inaltîmei Sele, precumu și procesulu verbalu încheiatu de Comissiune spre constatarea voturilor plebiscitului. *) Publicămu asemenea și cuvintnle adresate Inaltîmei Sele de Preasântulu Mitropolitu, in numele Clerului, de D. Vasilie Sturz'a Presiedintele Curtii de Cassatiune, in numele acestei Curti, și de Municipalitate in numele orasiului. Ttôte aceste cuvinte Inaltîmea S'a le au intimpinatu prin respunsuri speciale, care se reproducu mai josu.

Cându Inaltîmea Sea au coboritu treptele Tronului, spre a priimi plebiscitulu din mânele Presiedintelui Comissiunei ad-hoc și Présântîtulu Mitropolitu, o întreita acclamatune, rostita de întrég'a adunare cu o unanimitate atātu de spontanea, încātu s'aru fi socotitu ca esiă dintr'unu singuru peptu, a salutatu acestu momentu solenelu in tóta poterea cuventului, căci elu uniă pre Domnu cu natiunea s'a, prin o legatura nedestructibila.

A fostu insa unu momentu, care a biruitu tôte fazele programului, tocmai pentru ca acestu momentu nu eră de mai nainte nici prevediutu, nici pregatitu. Acestu momentu a fostu, cându Inaltîmea Sea, dupa sevarsirea cuvinteloru și respunsurilor scrise, neconsultându de câtu propri'a Sea inspiratiune, cedendu emotiunei inimei Sale, emotiune impartasita de tóta adunarea, sculandu-se de pe Tronu, a adausu cate-va cuvinte improvizate, a câroru espressiune cu greu pên'a o pôte descrie, dar care au electrisatu pre toti ascultatorii.

„Domniloru, a disu Inaltîmea S'a, sa lasămu cuvintele scrise, sa va adaugu câte-va cuvinte afara din programulu oficialu. Si mai inainte de tôte, sa strigămu cu totii: Sa traiésca Romani'a!

Unu strigatu unanimu, rostitu de sute de glasuri a respunsu la apelulu domnescu. Sa traiésca Romani'a! Si acestu strigatu s'a repetatu de popululu, ce nu incapeă in sal'a Tronului, și care umpleă piati'a Palatului!

„Parintii mei, a adausu Inaltîmea Sea, si-au versatu sângele pentru drepturile Tieriei. Domniloru, astadi mai multu decâtu ori și cându mi aducu aminte, și sum otaritu a respectă acêsta lege vechia a familiei mele. Ve juru, dar, Domniloru, in fati'a d-vôstra, in fati'a întregii tieri, ca si eu voi sci a mori pentru aপরার drepturilor si vointi'a Romaniei. Dar Domniloru, ve juru, ca voi poté mori, dar plebiscitulu, si totu ce elu fagaduiesce Tieriei, se va realisă!“

Dicendu aceste cuvinte, Inaltîmea S'a a radicatu deasu-

pr'a capului Seu plebiscitulu, și coborandu-Se de de treptele Tronului, S'a confundatu in multime!

„Vomu mori cu totii!“ au respunsu sute de glasuri!

Este cu greu de a descrie solemnitatea acestui mare momentu. Câte-va minute nici s'a vediutu, ca Inaltîmea Sea Se retrăsese din sal'a Tronului; căci ochii tuturor erau plini de lacrimi; căci tóta adunarea eră in piciore strigandu cu unu singuru glas: „Nu sa moriti, ci sa traiti Dómne! Sa traiésca Romani'a! Sa traiésca 2 Maiu!“ Si aceste vivaturi din sal'a Tronului, resunandu de afara, s'au repetatu pe piati'a Palatului și pe stradele megiesite!

La 2 ore a urmatu defilarea trupeloru garnisónei din Bucuresci dinaintea Inaltîmei Sele. Inaltîmea Sea se află in balconulu Palatului, și a fostu salutatu de trupe cu nenumerate acclamatuni.

Sér'a, representatiunea dela teatrulu nationalu a fostu onorata cu presinti'a Inaltîmei Sele. La intrarea Sea in logi'a princiară, Inaltîmea Sea a fostu intimpinatu cu acelesi acclamatuni, care L'au salutatu in totu cursulu acestei memorabile dîle.

Nici odata Bucurescii n'au avutu o di asiă de frumoasă, și cu atât'a ma frumoasă, ca frumseti'a s'a nu i-a venit atātu din seninulu tempului, diu pompele serbărei, din iluminati'a splendida a orasiului, câtu din bucuri'a și veseli'a poporului, care pe fati'a s'a esprimă ceea ce simtiă, care aretă ca aveă consciinti'a dreptului, ce in diu'a de 2 Maiu dobandise dreptulu de a fi o natiune, dreptulu de a fi toti cetatieni, dreptulu de a luă cu totii parte la trebile Romaniei!

Toti acei ce au visitatu gradin'a Cismegiulu, dela ôrele siepte pâna la 2 dupa amiédia-nôpte, toti acei ce au vediutu acestu populu in numeru de mai multu de 50,000, umplendu aleile acestei gradini prefacute tôte in salóne luminate cu mai multu de 50,000 lampe, toti acei ce au studiatu fisioni'a acestui populu multumitu și vesel, au potutu întielege și resimti caus'a generalei bucurii; căci acêsta cauza este „emanciparea classeloru desmostenite!“

Sabiiu in 3/15 Iuniu. (Felurite.) In privinti'a drumului de feru scimu dupa telegramele venite la „Herm. Ztg.“ din Vienn'a, ca regimulu e decisu a cladî lini'a Aradu—Sabiiu Turnurosii: deocamdata se va face lini'a Aradu—Belgradu. Déca va aduce hotarirea dietei nóstre transsilvane vreo schimbare in planulu acest'a, nu potemu predice; la tóta n'templarea in sa e lucru eutezatu, a n'treprinde cladirea unui drumu, despre care maiortatea locuitorilor se convinge totu mai multu, ca nu va corespunde triebuintieloru tieriei. — In dieta decurge de dône dîle lupt'a pentru § 4 alu proiectului comitetului; rezultatulu eii pâna la scrierea acestoru siruri inca nu eră cunoscutu. — In dîlele trecute a fostu între satulu Boiti'a și contumati'a Turnulu-rosii o rumpere de nuori, in urm'a cârui'a se surpara muntii și acoperira, precumu audimu, o parte mare a drumului frumosu și scumpu, ce mergeă pe malulu dreptu alu Oltului. Drumulu de feru, încātu scimu, va merge pe malulu stângu, — de va merge. —

De curendu se intemplă o ucidere de tata in satulu Poplac'a; fiulu degeneratu s'a prinsu și s'a datu in mân'a justitiei. —

In caus'a germano-danesa s'a prolongitu armistiulu pâna pe 13/25 Iuniu. —

Nr. 9—2 **Escriere de concursu.**

Devenindu vacanta statiunea de invetiátore la scól'a felieloru din comun'a opidului Resinari, se deschide prin acêst'a concursu spre ocuparea ei.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 262 fl. 50 xr. v. a., unu relutu de lemne de 16 fl. 60 xr. și bani de cortelu de 16 fl.

Dómnele concurinte voru avé, prelânga cererea scrisa de mân'a domniei lor, a dovedi prin atestate bune,

a) ca au dusu pâna acumu o victiure nepetata in tóta privinti'a;

b) ca sciu citi și scrie bine romanesce; și

c) ca sciu totu feliulu de lucru muierescu de mâna, trebuitoriu femeiloru nóstre, si se pricepu bine la invetiarea altor'a.

Cererile in asta privire suntu a se indreptă franco câtra oficiulu mai josu însemnatu (Post'a Sabiiu) celu multu pâna in 31 Iuliu a. c. cal. nou; fiindca harthielemai tardiu sosite nu se voru poté luă in considerare.

Resinari, 9 Iuniu 1864.

Oficiulu opidanu.

La numerulu precedinte alu „Tel. Rom.“ pag. 173 col. 1 sa se indrepteze in locu de : concurentu, concursulu, in locu de 282 fl. di 292 fl. v. a.

*) Noi le comunicămu in nrîi trecuti.

Red.)